

СЪДЪРЖАНИЕ

Реформата Хасан Адемов - Акценти в приетите от Комисията по труда и социалната политика в XXXIX Народно събрание социални закони	4
Жанет Жикова - Взаимодействието на НОИ с Народното събрание през 2001 и 2002 г.	6
Позиция Иван Нейков - Предизвикателствата пред Бюджет 2003	8
Коментар Даниела Асенова - Ролята на сведенията за осигурителен стаж и доход	11
Управление Зоя Славова - Стратегическо планиране в НОИ	14
Втората пенсия Информация за осигурените лица в ППФ и УПФ и преведените суми към тях	17
Партньори Тотю Младенов - Сътрудничеството между администрациите на изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” и НОИ	19
Проект “Пазар на труда” към ААМР	21
Спогодби Мария Куцарова - Спогодбата за социална сигурност между Германия и България	22
Международни дейности Теодора Нончева - 75 години от създаването на Международната асоциация по социално осигуряване	24
Представяме ви ... Мишо Вълков – Районно управление “Социално осигуряване” - Враца	28
Право Маргарита Чечова - Упражняване правото на прихващане по КЗОО и ДПК	31

Бюлетин на Националния
осигурителен институт

Година I, брой 6, 2002

Редакционна колегия:

Христина Митрева - председател
Валентина Кръстева
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Йосиф Милошев

Редактор:

Марина Цветкова

Коректор Валентина Минчева

Корица Николай Дичев

Предпечат Калина Минчева

Печат Печатна база на НОИ

Формат 60 x 90/8

Печатни коли 4

Адрес на редакцията

1303 София,
бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64
Тел: 02 926 1010
02 926 1021
web: www.nssi.bg
ISSN 1311 - 9656

ВРЕМЕ ЛИ Е ЗА НОВА СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА?

Година и половина време Правителството на Република България и XXXIX Народно събрание полагат необходимите усилия, за да изпълнят поетите пред хората обещания и свързаните с тях политически ангажименти. Социалната политика винаги е била предизвикателство за политиците и мерител за тяхната успешност.

Вече говорим за нова социална политика. Не бива обаче тя да се свързва с радикални промени. Социалната политика е най-чувствителна за хората. Те са възприели много социални привилегии за права и процесът на отказ от тях е труден и често пъти мъчителен. Затова новите измерения в социалната политика трябва да се характеризират с плавност и реалистичност.

Трябва да се имат предвид принципите, върху които се полага новата социална политика. Нещо повече, те трябва да са ясни и публични за всеки, който получава социални права и социални услуги. Държавата прави все повече усилия за моделиране на нов, по-справедлив, социален ред, поносим и възможен за хората. Участниците в този ред трябва категорично да знаят какво означава интегрираност, диференцираност, децентрализация, справедливост, солидарност. Ако тези правила и принципи действат и се прилагат в синхрон, тогава с основание може да се говори, че има и се прави нова социална политика.

Сложното определение интегрираност означава, че социалната политика ще се прави във взаимодействие и взаимовръзка с икономическата, бюджетната, данъчната, външната и вътрешната политика. Нито една от тях няма да бъде изпълнявана сама за себе си, без социална мотивация и социален акцент. Тук е мястото да се каже, че за хората на България, които са обектът на социалната политика, трябва да работят всички институции, общини и неправителствени организации.

Какво означава в социалната политика да се прилага подходът на диференцираност? Тук най-уместно би било да се говори за социалното подпомагане. Водещата програма ще е в посока от социално подпомагане към осигуряване на заетост. Ще бъде установен по-точен "адрес" на хората, които ще бъдат подпомагани от държавата и по-изразено насочване на финансови средства от държавния бюджет към тези, които са изпаднали в социалния риск "бедност" и не могат със своите сили и с помощта на близките си да се справят с предизвикателствата на битуването. Това означава още усъвършенстване на процедурите за достъп до социална помощ чрез прецизно установяване на социално-икономическото състояние на семействата, които ще бъдат подпомагани. Ще бъдат въведени нови форми на целево подпомагане, както и директно превеждане на финансови средства към доставчика на стоките и услугите и др.

Какво ново ще има в областта на социалното осигуряване? Приоритетно трябва да бъдат усъвършенствани механизмите за събиране и повишаване на приходите в осигурителните фондове на държавното обществено осигуряване. От това ще зависи повишаването на всички видове пенсии, без да се увеличава осигурителната тежест. Постижима цел на социалното осигуряване е стимулирането на развитието на втория и третия стълб от системата, като значими за бъдещите пенсионери. Разбира се, тук трябва да стане дума за оптимизиране на осигурителната тежест, както и на нейното разпределение между отделните стълбове от системата на социално осигуряване.

Въвеждайки нова политика в областта на социалното подпомагане и социалното осигуряване, не може да не се говори за новостите в областта на заетостта и трудовия пазар. Ключово значение за голямата битка с безработицата има икономическата среда, която трябва да бъде подобрена. Това ще бъде постигнато, като се съчетаят няколко инструмента: премахване на бариерите пред развиващите се фирми, облекчени разрешителни и лицензионни режими, прилагане на нов индивидуален подход към всеки безработен човек, финансиране на програми, с които трайно безработни, социално слаби граждани и лица в предпенсионна възраст ще намерят своето работно място, реализиране на мерки с дълготрайна икономическа ефективност и устойчива заетост.

Широкият обхват на новата социална политика има ясна цел – да намали тежестта на прехода и да облекчи живота на българските граждани.

Вярвам, че ще ни стигнат времето и възможностите, за да станат изпълними всички наши намерения, свързани с реализирането на новата стратегия в социалната политика. Надявам се и хората в България да я усетят час по-скоро.

Д-р Хасан Адемов,
председател на Комисията по
труда и социалната политика

АКЦЕНТИ В ПРИЕТИТЕ ОТ КОМИСИЯТА ПО ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА XXXIX НАРОДНО СЪБРАНИЕ СОЦИАЛНИ ЗАКОНИ

Д-р Хасан Адемов,
председател на Комисията по труда и социалната политика
в XXXIX Народно събрание

Правителството на Република България представи пред обществото и пред Парламента през октомври миналата година своята управленска програма под заглавие “Хората са богатството на България”. В нея за първи път на водещо място са изведени социалната ѝ част и социалните приоритети. В центъра на политиката е поставен човекът с неговите проблеми, съпътстващите го социални рискове и допустимите социални защити, регулирани от държавата.

Основен акцент е **политиката в областта на безработицата**, като част от битката с бедността. Работи се за увеличаване на заетостта, като се прилагат активни мерки на пазара на труда. Те са насочени и към социалноикономическата интеграция на рисковите групи, развитие на професионалното обучение и предприемачество. Израз на тази политика е приетият през декември 2001 г. **Закон за насърчаване на заетостта**. Приемането на този закон се наложи и от необходимостта от сближаване на българското законодателство с това на Европейския съюз, което е и задължение на нашата страна по силата на Европейското споразумение за асоцииране. В Закона за насърчаване на заетостта се предвиди:

- Децентрализация и регионализация на политиката по заетостта, развитие на институциите на пазара на труда;
- Изключване на дискриминация по пол, възраст и етнически признак за осигуряване на пълно синхронизиране с насоките и решенията на Европейския съюз;

- Развитие на мерките за насърчаване на заетостта и интеграцията на рисковите групи на пазара на труда;

- Осигуряване по-голяма гъвкавост на мерките, отвързването им от минималната работна заплата и финансовото им обезпечаване със средства от държавния бюджет.

Законът има за цел да актуализира съществуващата традиция, като я адаптира към предизвикателствата на промените в общественно-политическите реалности. В този смисъл са отчетени и насоките на Европейската комисия в областта на заетостта, за да бъде нормативната уредба подходяща основа за формиране на съвременна европейска политика за управление на процесите на националния трудов пазар.

Втори основен акцент в провежданата социална политика е **подобряването на социално-осигурителната система**, като последователно продължи посоката на възприемане на европейския социален модел. В тази връзка през миналата година беше приет **Закон за изменение и допълнение на Кодекса за задължително обществено осигуряване**. В него се урежда класическият социален риск “безработица”, присъстващ в съвременния международен каталог на осигурителните социални рискове: Конвенция 102 на МОТ, Европейската социална харта, Европейския кодекс за социално осигуряване. В синхрон с европейското осигурително право промените са насочени към единна регламентация на системата от осигурителни правоотношения, осигуряване

гурени социални рискове и свързаните с тях осигурителни права чрез разширяване обхвата на държавното обществено осигуряване с риска “без-работица”.

Друг основен момент от приетите промени е по линия на намаляване на осигурителната тежест с цел създаване на по-добри възможности за свободна стопанска инициатива. Прекъсва се зависимостта между осигурителния доход и минималната работна заплата, установена за страната. Регламентирането на осигурителния доход като константна величина в рамките на цялата година ще гарантира предвидимост на разходите за изплащане на осигурителните вноски и по-голяма сигурност за бизнеса. Тази промяна предоставя възможност при наличието на финансов ресурс свободно да се увеличава минималната работна заплата като инструмент на социалната политика. Отпадна и задължението на осигурителите да възстановяват на ДОО изплатените парични обещания за трудова злополука и да внасят допълнителна осигурителна вноска при настъпване на трудова злополука и професионална болест, довели до инвалидност или смърт. Създадоха се нови правила за зачитане на осигурителния стаж с цел реалното провеждане на принципа за равнопоставеност на всички осигурени лица. Новост е придобиването на пенсия поради общо заболяване за инвалидите по рождение и с придобита инвалидност.

Във връзка със заявената от правителството **нова политика в областта на социалното подпомагане** през тази година беше приет **Закон за семейни помощи за деца**. Основните приоритети в него са следните:

- Стимулира се отглеждането на децата в семейна среда. Семейните помощи се предоставят само, когато децата се отглеждат в семейството. Регламентира се възможността месечните помощи да се изплащат и на роднини, близки и приемни семейства;

- Правото на месечни помощи за деца се определя в зависимост от средномесечния доход на член от семейството. С прилагането на този подход семейните помощи се насочват към действително нуждаещите се семейства – повишава се степента на адресност и целенасоченост на помощите;

- Прекратява се зависимостта на месечните помощи от социалния статус на родителите – работещи, пенсионери, безработни, учащи се, самотни;

- Еднократната помощ за първо дете се уве-

личава двойно. Така по-облекчено се покриват разходите при раждане на първо дете;

- Увеличава се близо два пъти размерът на месечните помощи за деца до 18 години. Помощта се насочва към децата от семействата с по-ниски доходи;

- Определя се нов подход при подпомагането на семействата, които отглеждат деца до една година. Такава помощ ще могат да получават всички неработещи и неосигурени майки, чиито доходи са по-ниски от определената доходна граница;

- Въвежда се изискването за децата в училищна възраст да посещават редовно училище, за да получават месечни помощи.

Други важни и значими социални закони, по които социалната комисия работи през тази година, са Законът за икономическия и социалния съвет, Законът за закрила на детето, Законът за безопасни и здравословни условия на труд, Законът за професионалното обучение и образование и др.

Заслужава да се отбележат промените в Закона за икономическия и социалния съвет. Основните акценти в него са свързани с опита да се създаде една демократична институция, в която диалогът и партньорството са водещи инструменти. Съветът ще съществува като консултативен орган, в който ще бъдат изразявани и обобщавани становищата на структурите на гражданското общество по проблемите на икономическото и социалното развитие. Той ще работи в условията на публичност, прозрачност и максимална интегрираност със държавните институции.

Поправките в Закона за закрила на детето също трябва да бъдат специално отбелязани. С тях се предвижда финансова помощ за реализиране на мерките за закрила на детето: превенция и реинтеграция, отглеждане на детето при близки и роднини и в приемни семейства. Не може да се подмине въвеждането на основния принцип – за незабавност на действията по закрила на детето. Тук обект на закона са най-вече децата в риск, застрашени и подложени на насилие. Един многогодишен проблем също намери своето решение, а именно включването на осиновяването като мярка за закрила на детето. Въвеждат се нови процедури при осиновяването и по-строг подбор на осиновителите.

Народните представители от Комисията по труда и социалната политика в XXXIX Народно събрание работят по всички закони с много отговорност и активност. Всички си даваме сметка, че

не е свършено малко, но още много ни предстои. Социалните закони се гледат и обсъждат с участието на традиционни наши партньори в лицето на работодателските и синдикалните организации, както и на много други институции и неправителствени организации.

Вярваме, че социалната политика, която всеки гражданин на България разглежда и оценява със собствения си начин на живот и този на своите

близки, се прави с разум, балансираност и необходими компромиси. С всеки закон ние хвърляме мост между това, което желаем да направим за българските граждани, и това, което е във възможностите на нашата все още реформираща се държава.

С приетите от Парламента социални закони се гарантира последователното изпълнение на правителствената управленска програма.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО НА НОИ С НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ПРЕЗ 2001 И 2002 Г.

Жанет Жикова, парламентарен секретар на НОИ

Съгласно чл. 33 от Кодекса за задължителното обществено осигуряване (КЗОО), държавното обществено осигуряване се управлява от Националният осигурителен институт (НОИ), който отчита своята дейност пред Народното събрание (НС). Това произтича от факта, че управителят на НОИ се избира пряко от НС с четиригодишен мандат и предопределя изключително активното взаимодействие между института и законодателната власт.

Поради естеството на работата, финансовото устройство и управление на НОИ, най-тясна е взаимовръзката с постоянните комисии по труда и социалната политика и по бюджет и финанси към НС. Това, разбира се, не изключва контактите и с други комисии. Представители на НОИ участват и в заседанията на Комисията по здравеопазване и Комисията по външна политика.

Изминалата 2001 г. се характеризира с изключително активна законодателна дейност в социалната сфера. В немалко случаи инициативите произтичаха от самия НОИ. Институтът се включи с участието на специалисти и писмени становища при разглеждането на законите за изменение и допълнение на Кодекса на труда, Закона за здравното осигуряване, Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалиди. Беше

взето участие и при обсъждането на Закона за създаване на Икономически и социален съвет и Закона за социалноинвестиционния фонд.

През март 2001 г. бяха извършени изменения в Закона за бюджета на ДОО и в КЗОО. През ноември 2001 г. бе приет Законът за бюджета на ДОО за 2002 г., а също така ЗИД на КЗОО. В този период НОИ се включи активно в изработването и приемането на Закон за закрила на заетостта.

През юли 2001 г. НОИ представи в НС отчет за дейността си за първото полугодие на 2001 г., а през септември представи и защити в пленарна зала отчетите за дейността си през 1999 и 2000 г.

Част от съвместната работа на НОИ и НС беше подготовката на отговори на актуални въпроси, зададени от народните представители на министъра на труда и социалната политика, и засягащи дейността на института:

- относно задълженията на парламентарно представените политически партии към бюджета на ДОО и относно добавките към декемврийските пенсии за 2001 г. (Росица Тоткова);

- относно възможностите за пенсиониране на работилите в уранодобива в Родопския регион (Дора Янкова);

- относно задълженията на общините към ДОО (Красимир Каменов);

➤ относно включването на обезщетенията за безработица при определяне на индивидуалния коефициент при пенсиониране (Руси Статков).

НОИ подготвяше отговори на писма на граждани, предоставени от народни представители, също така подготвяше справки и консултации по интересувачи депутатите въпроси.

Настоящата 2002 г. е не по-малко интензивна в областта на законодателната дейност в социалната сфера в сравнение с 2001 г.

НОИ подготви становища и участва в разглеждането на проектите за изменение и допълнение на КТ на депутатите Атанас Василев и Росица Тоткова. НОИ работи по ЗИД на КЗОО във връзка с измененията в Закона за изпълнение на наказанията, ЗИД на ДПК и Законопроект за ратификация на Договора между Р България и Кралство Испания за социално осигуряване.

Експерти на института бяха включени в работни групи при подготовката на Закона за семейните помощи за деца, който вече е приет от НС, а така също при подготовката на Закона за Национална агенция за приходите, който е приет на първо четене от НС. Изключително активно беше участието на специалисти от НОИ при подготовката и разглеждането на първо четене в Комисията

по здравеопазване на Закона за изменение и допълнение на Закона за здравното осигуряване.

По искане на народния представител Кръстьо Петков беше депозирана Стратегия за финансово стабилизиране на консолидирания бюджет чрез постепенно преодоляване на дефицита във фонд "Пенсии". Предстои разглеждането на стратегията на съвместно заседание на Комисията по труда и социалната политика и Комисията по бюджет и финанси. На такова съвместно заседание беше разгледан и приет отчетът на бюджета на ДОО за 2001 г. В Комисията по труда и социалната политика бяха представени становища по Закона за гарантиране вземанията на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя и по ЗИД на Закона за социалното подпомагане. Експерти на НОИ участват активно в подготовката на Закон за общественото здраве.

НОИ подготви отговори на актуални въпроси на народните представители, зададени на министъра на труда и социалната политика, относно състоянието на фонд "Безработица", относно прилагането на Закона за семейните помощи за деца (Росица Тоткова) и относно мерките на МС, насочени към хората от третата възраст (Моньо Христов).

Управление

ПРОМЕНИ В СЪСТАВА НА НАДЗОРНИЯ СЪВЕТ НА НОИ

С решение от 1 октомври 2002 г. Надзорният съвет на Националния осигурителен институт (НОИ), прието на основание чл. 35, ал. 7 от Кодекса за задължително обществено осигуряване (КЗОО),

избра за председател на НС на НОИ Лидия Шулева и за зам.-председатели – Асия Гонева и Добромир Гуцеров. Мандатът на председателя и зам.-председателите е една година от датата на избора.

В квотата на представителите на работодателите за представител на БСЧП "Възраждане" е определен Добромир Гуцеров на мястото на Румен Бяндов.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД БЮДЖЕТ 2003

Иван Нейков,
Балкански институт по труда и социалната политика

С настъпването на есента по традиция заваляха обещания, свързани с обсъжданията на държавния бюджет за 2003 г. И естествено министърът на финансите г-н Милен Велчев пак нарами най-голямата торба с обещания – социалните разходи във финансовата конституция на страната за следващата година. Но каква всъщност социална политика може да бъде направена с предвидените средства? Най-добрият анализ в този случай е сравнението между онова, което ни се казва за бюджет 2003, с другото, което реално е заложено в проектозакона.

Оформиха се няколко пропагандни акцента, които съпровождат приемането на бюджета. В това няма нищо лошо. Защото в крайна сметка след приемането му в пленарната зала на Народното събрание в публичното пространство остават конфликтните точки в дебатите, а не философията на бюджета като цяло.

Първата “сигнална лампа” светна още при внасянето на проектобюджета в Парламента. Управляващите обявиха, че новият бюджет предвижда 900 млн. лв. повече за социалната сфера, отколкото предишният бюджет. Вярно е, че скок от 900 млн. лв. в социалните разходи на бюджет 2003 има, но той е спрямо 2001 г., т.е. спрямо миналата година. Ако коректно сравним проектобюджета за 2003 г. със Закона за държавния бюджет за 2002 г., ще видим, че увеличението на социалните разходи всъщност е точно наполовина от обявеното – около 446,6 млн. лв. Обективността изиска да се признае, че макар и действително да се осигуряват само 50% от обявените средства, това все пак са почти половин милиард лева допълнителни средства за социалната сфера.

И тук е особено важно да видим как се разпределят тези допълнителни ресурси, каква социална

политика може да се очаква да бъде направена с тях.

Цифрите сочат, че това увеличение ще бъде разпределено основно в две посоки – първо за пенсии около 181 млн. лв. и второ - за социални помощи – около 215 млн. лв.

Втората “сигнална лампа” беше в чест на новото отношение на бюджета към заетостта. Основен приоритет е намаляването на безработицата в страната. Целите и очакваните резултати, които си поставя правителството в областта на активната политика на пазара на труда за 2003 г., са:

- Осигуряване на постоянна заетост за 234 724 лица;
- Осигуряване на временна заетост за 74 218 лица;
- Включване в програми за обучение на над 80 000 безработни.

Акцентът в политиката на пазара на труда е в Националната програма “От социални помощи към заетост”. За нея са предвидени общо 217,6 млн. лв. Именно на тази програма се дължи и голямото увеличение на средствата. Тя е “социалният гръбнак” на бюджет 2003. За това да хвърлим поглед на същността ѝ.

Чрез нея трябва да бъде осигурена работа за 12 месеца на 100 000 социално подпомагани граждани. Успешното реализиране на тази добра идея може наистина да постигне осезаема промяна на нивото на безработицата. Но в “пушека на салюта” се забелязват критичните моменти пред програмата. Тези 217 млн. лв., които Републиканския бюджет осигурява, са предназначени само за един от компонентите на тази мащабна програма – за труда, т.е. това са средствата за минималната работна заплата и за осигуровките на наетите на работа безработни. Целта на програмата е да бъдат

върнати на работа преди всичко дългосрочно безработни, които отдавна са загубили своята квалификация. Това изисква покрай тях да бъдат заети и немалко квалифицирани работници. За да функционира програмата, са необходими значителни средства за другия компонент – за самата дейност, в т.ч. за материали, за машиносмени, за транспорт, за средства за производство. Ако наетите бъдат насочени към строителни дейности, то стойността на труда в тях е около 20-25% от цялата стойност на обекта. Ако бъдат предпочетени благоустройствени дейности, делът на труда ще нарастне до около 50%. Следователно дори и в този случай онзи, който ще ползва програмата, а се очаква в големия брой случаи това да бъдат общините, трябва да осигури други десетки и десетки милиони левове. А това всъщност ще бъдат най-бедните общини, където е най-голяма концентрацията на трайно безработните. Ще ги имат ли тези пари общините? Нещо не ги виждаме в бюджет 2003.

В големата си част дейностите, които ще бъдат извършвани по тази програма, са непроизводителни, т. е. те не създават никаква стойност – стока или услуга, която в следващ момент да бъде реализирана на пазара. Дългосрочен ефект от този труд върху БВП няма, тъй като той ще приключи с извършването на дейността. Навярно ръководителите на различни дружества ще предпочетат да наемат хора по линия на програмата и да икономисат значителни разходи за заплати и осигуровки. А оттук е вероятно да очакваме изкуствено намаляване на работната заплата в съответните сектори на икономиката. Ако това не се случи, просто ще наблюдаваме непазарно поемане на увеличеното предлагане на труд. Надеждата, че повечето от хората, наети по програмата, и след нейното изтичане ще си намерят работа, е под съмнение, тъй като споменатите длъжности не задоволяват реални нужди на производствената икономика.

Продължаването на пенсионната реформа, насочена към изграждането на по-сигурна и стабилна 3-стълбова система в страната, е безспорно положителен момент в политиката на правителството. С изключително внимание следва да се развива и разширява пенсионният модел, с цел подобряване на събираемостта на вноските и ликвидиране на дефицита в системата.

С най-голям дял в разходите за социалната сфера са разходите за пенсии. Те формират доходите на една значителна част от населението. Предвидените 3062,7 млн. лв. ще се разпределят между

около 2 352 658 пенсионери.

От 1 юни 2003 г. се предвижда осъвременяване на пенсиите с 6,2%, в резултат на което социалната пенсия за старост ще достигне 49,53 лв. (при 46,64 лв. сега), или с 2,89 лв. повече. Максималната пенсия, при запазване на съотношението 1:4, ще е в размер на 198,12 лв. Средногодишното реално нарастване на покупателната способност на минималната и максималната пенсия ще бъде с 2,5%, а това едва ли е достатъчно за промяна на стандарта на живот на българския пенсионер.

През 2003 г. средномесечният размер на пенсията на един пенсионер ще достигне 108 лв. Осигурява се номинално нарастване от 6,9%, а след отчитане на инфлацията реалното увеличение на покупателната способност е с 3,3% или 7 лв. повече.

Изводът е очевиден: при най-малкото повишение на инфлацията над предвиденото, доходите от пенсии ще отбележат реално намаление на покупателните им възможности.

Бюджет 2003 предвижда увеличение на средствата за социални помощи и обезщетения с около 16%. От 1320,9 млн. лв. за 2002 г. на 1535,9 млн. лв. за 2003 г. Може би тук е мястото да направим уточнението, че сравненията се правят между проектобюджета за 2003 г. и Закона за държавния бюджет за 2002 г. От опит обаче знаем, че между предвиденото в закона и действително изразходваното през годината има съществени разлики. По такъв начин, ако се направи коректно сравнение с изразходваното до октомври 2002 г. и очакваното до края на годината, ще се установи, че увеличение на общите средства, предназначени за обезщетенията и помощите за домакинствата, почти няма.

Особено впечатление обаче прави отсъствието на един очакван от всички “салют” при обявяването на бюджет 2003 – за ръста на доходите.

Как изглеждат бюджетните разчети относно доходите? В проектобюджета за 2003 г. на практика отсъства ясно очертана политика по доходите в частта заплащане на труда. От бюджета не може да бъде направен изводът, че на Министерството на труда и социалната политика е възложено да провежда такава политика. Нещо повече – обективният наблюдател остава с впечатлението, че доходите не са сред приоритетите на бюджета. Достатъчно е само да сравним данъчноосигурителната тежест през 2002 и 2003 г. Както нееднократно беше обявявано, доходите ще нарастват в резултат на намаляването на данъчната тежест за

всички подоходни групи. Най-голямото намаление за нискодоходните (до 150 лв.) и сравнително по-малко за лицата в средата (между 150 – 300 лв.), където попадат много голяма част от заетите.

**ВЛИЯНИЕ НА
ДАНЪЧНООСИГУРИТЕЛНАТА ТЕЖЕСТ
ВЪРХУ ДОХОДИТЕ**

(Лв.)

Година	Брутен доход	Лична осигурителна вноска	Данък върху дохода	Нетен разполагаем доход	Данъчен ефект
2002	150	15,75	4,37	129,88	
2003	150	15,75	3,64	130,61	0,73
2002	200	21	14,76	164,62	
2003	200	21	12,38	166,62	2,38
2002	300	31,5	36,24	232,26	
2003	300	31,5	32,81	235,69	3,43

Данните сочат, че по този показател при брутен доход от 150 лв. през 2003 г. в джоба на човека ще останат в повече 73 стотинки, при брутен доход 200 лв. в повече ще останат 2,38 лв., при доход от 300 лв., който е около средната работна заплата, портфейлът му ще “натежи” с 3,43 лв.

Минималната работна заплата е основен инструмент за осъществяване на политиката по доходите. Тя е спомената съвсем схематично в т. “Заплати и възнаграждения в публичния сектор” – средногодишният размер на минималната работна заплата за 2003 г. е 110 лв. За първи път в доклада

към бюджета не става ясно от кога влиза в сила този размер и на какъв принцип е осъществено увеличението от 10%. В същото време трябва да припомним, че в меморандума, подписан от правителството и МВФ, е записан механизъм и сме поели ангажимент за неговото спазване, който гласи : “Минималната работна заплата нараства в зависимост от увеличението на средната заплата в бюджетната сфера.”

Предвидените разходи за работна заплата в бюджетната сфера възлизат на 1421,4 млн. лв. (при 1314,1 за 2002 г.) или с 8,1 на сто повече. Работните заплати ще бъдат увеличени от 1 януари и 1 юли 2003 г. с 3,5 %. Изключително неясно са визирани номинални и реални увеличения, отново некоректно направени сравнения ни съобщават в крайна сметка, че средната работна заплата ще достигне 306,8 лв. (при 278 лв. за 2002 г.) Номиналният ръст от 10,4% ще гарантира и реално нарастване от около 6,6%. Анализите на ръста на работната заплата в бюджетната сфера и на общите средства, предвидени по това перо показват, че в бюджета е заложено ново, около 3%-но съкращение на работещите в тази сфера.

Никъде не откриваме и как ще се формират средствата за заплати в предприятията с преобладаващо държавно участие. Механизмът засяга около 400 000 заети.

Много са въпросителните и условностите около заложените в бюджет 2003 обещания. А това означава, че в хода на изпълнението му може да се окаже, че той само е създавал илюзии за социалност.

Коментар

РОЛЯТА НА СВЕДЕНИЯТА ЗА ОСИГУРИТЕЛЕН СТАЖ И ДОХОД

Даниела Асенова, главен директор
на Главна дирекция “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване”

През месеците юли и август 2002 г. Националният осигурителен институт (НОИ) изпрати сведения до всички осигурени и самоосигуряващите се в страната, съдържащи информация за осигурителния им доход и стаж. Сведенията са изготвени въз основа на подадените данни в Персоналния регистър на НОИ до 31 март 2002 г. Те се отнасят за периода от 1 януари 2000 до 31 декември 2001 г. Данните се подават от осигурителите и от самоосигуряващите се. Осигурители са работодателите за работещите по трудови правоотношения и възложителите за работещите без трудово правоотношение. Предоставянето на информация за осигуряването на всеки гражданин се прави за пръв път в България. Инициативата на НОИ дава възможност на хората да се информират за натрупаните си осигурителни права, прави ги активни участници в осигурителния процес и гарантира прозрачност на реформата в социалното осигуряване.

В сведенията са посочени осигурителите, кодът им по БУЛСТАТ, техният адрес, както и в кое териториално поделение на НОИ са регистрирани. В тях помесечно са посочени за кои осигурителни рискове са осигурявани лицата, броят на работните дни, зачетени за осигурителен стаж, и размерът на осигурителния доход.

Сведенията бяха изпратени като препоръчани кореспондентски пратки и доставени на осигурените чрез “Български пощи”- ЕАД.

От 1 януари 2000 г. влезе в сила Кодексът за задължително обществено осигуряване (КЗОО), съгласно който всички възнаграждения и доходи от трудова дейност до определен със закона размер се включват в осигурителния доход. Максималният размер на месечния осигурителен доход, върху който се внасяха осигурителните вноски през 2000

и 2001 г., е десеткратният размер на минималната работна заплата, установена за страната.

За осигурителен стаж на осигурените по трудови, служебни и приравнените към тях правоотношения се зачита времето, през което са изплатени трудови възнаграждения. За самоосигуряващите се – за осигурителен стаж се зачита времето, за което са внесени осигурителни вноски. Времето, през което са внасяни вноски само за трудова злополука и професионална болест, не се зачита за осигурителен стаж.

Сведението не може да служи като документ за ползване на осигурителни права. Провеждането на държавното обществено осигуряване и ползването на осигурителни права продължава да се осъществява въз основа на трудова и осигурителна книжка, образец 30 и предвидените в нормативните актове документи за пенсиониране. В осигурителните книжки се вписва и заверяват осигурителният доход и стаж на самоосигуряващите се и на работещите без трудово правоотношение.

С изпращането на тези сведения НОИ цели осигурените и самоосигуряващите се да получат информация за осигурителния им стаж и доход, да направят преценка за пълнотата и коректността на тази информация и с тяхна помощ установените несъответствия да бъдат отстранени.

Установяването на непълноти или несъответствия в данните не означава, че при всички констатирани пропуски не са внасяни осигурителни вноски и осигурителните права не са обезпечени. Възможните причини за това могат да бъдат следните:

➤ Работодателите, възложителите или самоосигуряващите се са внесли дължимите осигурителни вноски, но не са подали декларациите с данните за осигурителния доход и стаж. Тези декларации се подават на основание Инstrukция № 1

от 11 февруари 2000 г. за събиране на данни от осигурителите за осигурените при тях лица и от самоосигуряващите се, издадена от управителя на НОИ.

Практиката показва, че има много случаи, в които декларациите са били подавани, но поради допуснати технически или други грешки, установени от предвидения при въвеждането им логически контрол, са били върнати. Грешките не са били отстранени и декларациите не са повторно представени.

СПРАВКА по РУСО и БУЛСТАТ относно жалбите

	РУСО	Брой Булстати, на които са изпратени писма	Брой Булстати с жалби	%
1	БЛАГОЕВГРАД	10609	42	0,4
2	БУРГАС	17110	64	0,4
3	ВАРНА	20060	193	1,0
4	ВЕЛИКО ТЪРНОВО	9257	72	0,8
5	ВИДИН	3710	43	1,2
6	ВРАЦА	4921	23	0,5
7	ГАБРОВО	5343	20	0,4
8	КЪРДЖАЛИ	4133	10	0,2
9	КЮСТЕНДИЛ	5359	62	1,2
10	ЛОВЕЧ	5300	19	0,4
11	МОНТАНА	3848	43	1,1
12	ПАЗАРДЖИК	8505	33	0,4
13	ПЕРНИК	3796	11	0,3
14	ПЛЕВЕН	8169	26	0,3
15	ПЛОВДИВ	29224	70	0,2
16	РАЗГРАД	4027	93	2,3
17	РУСЕ	10155	148	1,5
18	СИЛИСТРА	3856	30	0,8
19	СЛИВЕН	7200	22	0,3
20	СМОЛЯН	5496	40	0,7
21	СОФИЯ - ГРАД	62784	313	0,5
22	СОФИЯ - РЕГИОН	7721	50	0,6
23	СТАРА ЗАГОРА	12778	80	0,6
24	ДОБРИЧ	7025	42	0,6
25	ТЪРГОВИЩЕ	3687	32	0,9
26	ХАСКОВО	10455	25	0,2
27	ШУМЕН	5849	74	1,3
28	ЯМБОЛ	5232	33	0,6
	Общо:	285599	1713	0,6

➤ Когато трудовите вознаграждения не са изплатени, съответно не са подавани и данни за Персоналния регистър. Не са малко случаите на покъсно изплащане на трудови вознаграждения. Трудовите вознаграждения, отнасящи се за 2000 и 2001 г., изплатени след 31 март 2001 г., също не са включени като осигурителен доход и съответно не е отразен и осигурителният стаж за това време в сведенията. Това не означава, че данните не са подадени и осигурителните права не са налице.

➤ Възможно е данните да не са подадени коректно и това да доведе до несъответствия по отношение на личните данни – единен граждански номер,

вида на осигурените социални рискове, конкретните размери на осигурителния доход и времето, зачетено за осигурителен стаж. По отношение размера на осигурителния доход несъответствието може да се дължи и на различие между действително изплатеното вознаграждение и вознаграждението, върху което са внесени осигурителните вноски.

➤ В сведенията не е отразен осигурителният доход на самоосигуряващите се, в резултат на окончателното му определяне с данъчните декларации, когато вноските са внесени след 31 март 2002 г. Не е посочен и осигурителният доход, когато в платежното нареждане или вносна бележка не е вписан единният граждански номер на самоосигуряващия се, а е посочен БУЛСТАТ.

При установяване на несъответствие осигурените и самоосигуряващите се могат да се обърнат писмено към съответното териториално поделение на НОИ, в което е регистриран осигурителят. Към писменото запитване е желателно да се приложи информацията, с която лицата разполагат. Когато постъпи запитване, първо се извършва проверка има ли отпечатано сведение за това лице. В случай, че:

- има отпечатано сведение, което е върнато в териториалното поделение, то се връчва на лицето лично срещу представяне на документ за самоличност или нотариално заверено пълномощно;

- има отпечатано сведение, което е изпратено в друго районно управление. По служебен път се уведомява другото районно управление и то го изпраща с обратна разписка на посочения от лицето адрес;

- няма отпечатано сведение. За да може да бъде извършена проверка, е необходимо да се посочи наименованието на осигурителите, при които е работило лицето, по възможност кода по БУЛСТАТ и населеното място. Ако осигурителите са подавали данни за Персоналния регистър, независимо в кое териториално поделение са регистрирани, сведението се разпечатва и предоставя лично или се изпраща с обратна разписка.

Когато се установи, че няма подадени данни или има несъответствия в тях, контролните органи на НОИ извършват проверки в осигурителите.

Освен писмено, във всяко териториално поделение може да се направи и запитване по телефона. В този случай се дава само информация дали има изготвено сведение, в кое териториално поделение е изпратено, на какъв адрес, върнато ли е писмото и какъв е редът за отправяне на писмено запитване.

СПИСЪК
на БУЛСТАТИТЕ, срещу които са подадени най-голям брой жалби
(по РУСО на регистрация)

РУСО на регистрация	Булатат		Общ брой осигурени лица	Брой подадени жалби	Процент %
2	0006950960073	ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "МЕРКИ И ИЗМЕРВАТЕЛНИ УРЕДИ"	461	9	2,0
2	102003523	ЯНКО-90- ЯНЮ ЯНЕВ	11	4	36,4
2	102093723	САТОС	20	5	25,0
2	102241196	СТОМИ	11	4	36,4
2	102258395	КАРИО-90 - НАСКО КАРАГЪЗОВ	6	4	66,7
3	103097742	БО ВА	1	4	400,0
3	103261711	РОАН - МИГЛЕНА СТОЯНОВА	2	4	200,0
3	126037252	БОРЯНА-48	14	4	28,6
3	813143369	ПОЛИМЕРИ	1082	4	0,4
4	814163734	НАТИ - НЕЛКА ТУДОРОВА	14	9	64,3
5	815135638	ГАЛАКТИКА-94- ИЛИЯН БЪЛЧЕВ	10	4	40,0
7	817057743	ПЛОДПРОДУКТ	106	6	5,7
9	109042368	БОВО В ДОЛ - ТРАНС ПОРТ	417	15	3,6
10	000291602	ОБЩИНА ЛУЮВИТ	736	5	0,7
12	112504436	СИЛА ВМД	1	4	400,0
12	112520287	ПЪТНО ПОДДЪРЖАНЕ- ВЕЛИНГРАД	67	5	7,5
13	823073588	МИНИ-ПЕРНИК	2949	4	0,1
14	824125034	МОНИМОД	1065	4	0,4
15	115566959	РИП 2000	23	4	17,4
16	000505910	ОБЩИНА - РАЗГРАД	1992	4	0,2
16	1218173091003	РАЙОННА ПРОКУРАТУРА - КУБРАТ	5	4	80,0
16	8316152190190	ТЕРИТОРИАЛНА ДАНЪЧНА ДИРЕКЦИЯ - РАЗГРАД	173	10	5,8
17	0006960130128	ЛОКОМОТИВЕН И ВАГОНЕН ЗАВОД-РУСЕ	0	4	
17	1216049740501	БЮРО ПО ТРУДА - РУСЕ	15441	8	0,1
21	000670680	СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"	5240	10	0,2
21	000689963	ДИАГНОСТИЧНО-ИНСУЛТАТИВЕН ЦЕНТЪР ЖЖСОФИЯ	377	5	1,3
21	000695096	ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО СТАНДАРТИЗАЦИЯ И МЕТЕОЛОГИЯ	1267	28	2,2
21	000695228		1890	5	0,3
21	0006963271189	ОБЕДИНЕНО СЧЕТОВО ДВОСТВО НА УЧИЛИЩАТА	577	6	1,0
21	040115537	КАМИНАКС - МИЛКО ЕПЕНКОВ - КАТЯ ЕПЕНКОВА	333	5	1,5
21	121450090	КООПЕРАЦИЯ "БАЛКАН-Б"	8598	8	0,1
21	121542261		42	7	16,7
21	121556948	УЧИЛИЩА ЕВРОПА	32	5	15,6
21	121809465	ДИВИТНА БЪЛГАРИЯ	6996	9	0,1
21	130470590	ВЕСТЕКС - ВЕСЕЛИН ИВАНОВ	0	5	
21	831520551	МОДНА КЪЩАЛАДА	0	4	
21	831635443		1070	4	0,4
21	831635443	КАВАЛЕР	1070	9	0,8
21	831642523	КРЕМНИКОВЦИ	13881	4	0,0
24	124046625	ПЕТЪРНИКОВ - НИЮ	49	4	8,2
25	000875920	ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ	1315	10	0,8
25	835014754	ЗОРА	119	4	3,4
26	126503312	АВТОМОБИЛ КОМПОНЕНТ БЪЛГАРИЯ	131	41	31,3
27	000931721	ОБЩИНА ШУМЕН	3745	6	0,2
28	000961860	ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ"	15	4	26,7

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ В НОИ

Зоя Славова,
началник-отдел “Анализ и стратегия на системата за обществено осигуряване” в ЦУ на НОИ

Стратегическото планиране се основава на концепцията за стратегическо управление или стратегически мениджмънт. Стратегическият мениджмънт представлява непрекъсната оценка на плановете и дейностите на дадена организация във връзка с нейните цели и изменяща се околна среда.

Стратегическото планиране е задължение и отговорност на висшето ръководство, като представлява едновременно управление на промяната и управление в условията на промяна.

Изготвянето на стратегии е процес на разработка, избор и усъвършенстване на програми за постигане на крайните цели. Стратегическото планиране не е еднократен акт, а непрекъснат процес с итеративно повтарящи се действия. Съдържа набор от елементи и характеристики, придаващи цялост на процеса.

Мисия, визия. Началото на стратегическото планиране в НОИ се постави със сканиране на околната среда. Събирането на вътрешна и външна информация за целите на стратегическото планиране обикновено е известно като сканиране на околната среда. То включва описание на историческите дадености, предимствата и недостатъците, положителните и отрицателните фактори на влияние, вътрешните и външните заинтересовани страни, основните проблеми пред осигурителната система и осигурителната администрация.

Вътрешните данни се отнасят до: проблеми на човешките ресурси; изпълнението на функционалните задължения; способностите, силните, слабите страни и възможностите; организационната култура. Външните данни са демографски; социологически, политически, духовни тенденции; технологии; икономически прогнози; законодателство и регламентиране, конкуренция.

Въз основа на анализа на вътрешните и външните данни бяха дефинирани мисията и визията на НОИ.

Декларацията за мисията на организацията се създава, за да отговори на въпросите: “Каква е нашата цел?”, “Защо съществува тази организация?”. А също и за да се изрази ясно основополагащата идеология и философия, за да се насочват решенията.

Мисията на нашата организация носи посланието:

НОИ е публична институция, която на базата на законодателното задължение за осигуряване гарантира правата на пенсии и обезщетения на гражданите, осигурява качествено им обслужване и управлява ефективно и прозрачно средствата на държавното обществено осигуряване.

Формулираната визия включва мисленето на служителите, вдъхновява ги, създава споделено усещане за посока.

Визията на НОИ се изразява в следното:

- Ние сме ориентирана към клиентите институция, която осигурява регламентирани и качествени услуги на гражданите;
- Нашата дейност се основава на принципите на професионализма, съпричастното и внимателно отношение към клиентите;
- Ние имаме достатъчно квалифициран и мотивиран персонал и създаваме непрекъснато условия за неговото развитие;
- На всички равнища на управление ние утвърждаваме приоритети и основни задачи, а работата в екип е основна форма на организация;
- Ние сме основната публична осигурителна институция на страната, чиято независимост и прозрачност се основава на трипартизмът в управлението;
- Нашата визия и основни стратегически цели са съвместими с визиите и целите на осигурителните институции в развитите страни, което определя ролята на нашата институция в цялостния процес на интеграция в Европейския съюз;

- Нашата дейност и публичен имидж са основен фактор за обществената подкрепа и доверието към държавното обществено осигуряване;

- Нашата институция е модел на публична институция с начина на организация, обслужване на клиентите, система за контрол, технологични и комуникационни решения.

Мисията и визията се различават по това, че декларацията на мисията отговаря на въпроса “Защо съществуваме като организация понастоящем?”, а визията описва споделената картина на бъдещето, която организацията иска да създаде.

Ценности. Следващата стъпка е определяне на ценностите. Това са норми, които ръководят поведението. Обусловени са от политиките, правото, етиката. Те са по-важни от ръководната дейност; тясно са свързани с културата на администрацията, оказват силно влияние върху поведението, като често не са декларирани. Ценностите трябва да се декларират, защото се създават лоялност и гордост; внушава се етично поведение. От делова гледна точка показват логичност. Правилните ценности се споделят от служителите, действително се съблюдават и се нуждаят от последователност в прилагането, включват клиента и се подсилват и свързват с последиците.

За да се определи кое е ценно, се започва с оценка на културата на организацията, прави се допитване до служителите, откриват се несъответствията и пречките.

Стратегически цели. Инициативи. Като се взеха предвид мисията и визията, бяха излъчени пет основни стратегически цели на НОИ:

⇒ Развитие и значително подобряване качеството на предоставяните от НОИ услуги при висока ефективност, акуратност, внимание и съпричастност към проблемите на всеки клиент;

⇒ Нарастване на общественото доверие и подкрепа за задължителното обществено осигуряване;

⇒ Развитие на институционалните възможности на НОИ;

⇒ Финансова стабилност на НОИ и ограничаване на бюджетната субсидия;

⇒ Развитие и подкрепа на персонала като ключов ресурс и фактор за успеха на НОИ.

Тези основни цели са подкрепени с набор от инициативи за постигането им в дългосрочен аспект. Стратегическата инициатива е идеята, намерението, което се предлага за постигане на съответната стратегическа цел.

Но всяко намерение е свързано с очакван резултат. Предварително се посочва в какви резултати

ще намери израз осъществяването на инициативата, за да подкрепи съответната стратегическа цел на администрацията.

Измерители. За да е ясно дали в изпълнение на инициативата се постигат очакваните резултати, се стига до необходимостта от определяне на измерители на изпълнението. Измерителите са онези показатели, чрез които ще се измерва желаното и постигнатото изпълнение на инициативата. Добре подбраните измерители включват степента на удовлетвореност на клиентите, при тях има повтаряемост, акцентират върху крайните резултати, свързани са с целите.

Въпросът “Защо да измерваме?” има няколко отговора: за да разберем доколко добре се справяме; за да помогнем при взимането на решения; за да информираме заинтересованите страни; за да управляваме изпълнението; за да формираме културата на организацията. Освен това измерителите подпомагат отчетността, поощренията и последиците, решенията.

Измерителите се обуславят от набора методи за проследяване или по какъв начин ще се разбере дали инициативата води към постигане на очакваните резултати и приближаване до стратегическата цел.

Ключови стъпки. Изработването на стратегии по-нататък изисква набелязване на ключови стъпки. За да се извърши това, следва отговор на въпроса какви практически действия ще се предприемат за превръщане на инициативата от идея в конкретна реализация.

За гарантиране успеха на всяка ключова стъпка или практическо действие са необходими четири предпоставки: 1) *Срок* – в какъв срок трябва да приключи съответното действие; 2) *Отговорност* – на кой компонент (главна дирекция, дирекция, отдел) е възложена отговорността да извърши задачата, както и чия е персоналната отговорност; 3) *Ресурси* (немонетарни) – каква ресурсна обезпеченост е необходима, за да се изпълни задачата; 4) *Какви средства* трябва да се заложат предварително в бюджета на администрацията на НОИ, за да се подкрепи финансово всяка една ключова стъпка или задача.

От по-общите стратегии на НОИ с определените мисия, визия, ценности, основни стратегически цели и инициативи, процесът се задълбочава и детайлизира. Преминава на фазата на разработването на оперативни бизнеспланове или програми за изпълнение на отделните стратегически инициативи.

Обвързване с бюджета на администрацията. Дейностите, заложи за изпълнение в Стратегическия план на НОИ, са ориентирани към подобряване обслужването на потребителите на системата и финансовата ѝ стабилизация чрез подобряване административната работа на института. Не е възможно прилагане на стратегическия план на НОИ, ако целите в него, инициативите и практическите задачи не са обезпечени с необходимите немонетарни ресурси и с финанси. Това обаче директно зависи от бюджета на НОИ, като част от бюджета на ДОО, който се приема със закон. Именно от големината и начина на разпределение на бюджетните средства в разходната част на бюджета на НОИ за административната издръжка на системата за финансовата година зависи прилагането на годишния бизнесплан на НОИ за същата година. Това от своя страна ще наложи различен подход за планиране на необходимите средства в бюджета за административното обслужване и издръжката на организацията, не както досега, а съобразно заложените в стратегическия план и годишните бизнеспланове стратегически инициативи и конкретни ключови стъпки. Стратегическият мениджмънт изисква стратегически подход за планиране на разходите на функционалните дейности във връзка с администрирането на системата.

Очевидно е, че при винаги недостигащите бюджетни средства ще се налага извършване на приоритетизация между конкуриращи се инициативи и дейности, за насочване на разполагаемите финанси за всяка бюджетна година към най-важните от тях от гледна точка мисията и визията на НОИ и изпълнението на стратегическите задачи.

Ако при съставяне на държавния бюджет се въведе новият подход, наречен програмно бюджетниране, той непременно ще наложи прилагане на стратегическото планиране не само в НОИ, но и в другите организации. Вместо спускането на обща сума за издръжка на институцията и последващото разпределяне на средствата, би следвало да се върви по обратния ред: управляващите органи на ведомствата да определят целите и да приемат програми за постигането им. На тази основа оценките и изчисленията за дейностите и услугите ще показват колко би струвало реализирането на отделните програми и целия план на организацията и какви суми бюджетът на държавата трябва да й отпусне мотивирано, съобразно мисията, визията и основните цели. Този начин на правене на разчетите както на ведомствата, така и на държавата, ще спомогне гражданите и стопанските субекти да получават определени услуги на предварително известна цена. Има надежда, че стратегическото планиране и програмното бюджетниране ще спомогнат за подобряване обслужването на гражданите, на които институциите и държавата са длъжници.

Безкрайност на процеса. За стратегически мениджмънт и за протичащ процес на стратегическо планиране говорим, когато са налични всички елементи на процеса като цяло. Отделните части не са стратегическо планиране. Цялото, раздробено на парчета, или с липсващи части, не е цяло. Стратегическото планиране е комбинация от елементи и повтарящи се етапи в цикъла. Само по себе си е неекзистенциално. То е вторичен продукт на съчетаването на съставните части. Не може да се открие началото нито краят. Това е процес, който непрекъснато тече. По това стратегическото планиране прилича на съществуването.

Втората пенсия

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА В ППФ И УПФ И ПРЕВЕДЕНИТЕ СУМИ КЪМ ТЯХ

В изпълнение на задълженията си по договорите, сключени с пенсионноосигурителните дружества (ПОД), управляващи пенсионноосигурителни фондове, НОИ обработва подадените заявления за участие в професионален и универсален пенсионен фонд. Ежеседмично НОИ извършва преводи към пенсионните фондове (ППФ и УПФ) на получените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), за които е направено съответствие с данните в Персоналния регистър. Информацията за осигурените лица по пенсионни фондове и преведените осигурителни вноски към тях са дадени в следните таблици:

Таблица 1

Брой участници в ППФ към 20.10.2002 г.

Наименование	Брой
ППФ "Доверие"	54 997
ППФ "Съгласие"	28 199
БППФ	11 185
ПСКПФ "Родина"	6 185
ЗППФ "Алианц България"	33 691
"Ай Ен Джи" ППФ	5 635
ППФ "Нютон Сила"	5 931
"Лукойл гарант- България" ППФ	7 839
Всичко:	153 662

Таблица 2

Преведени осигурителни вноски от НОИ към ППФ към 20.10.2002 г.

Код на фонд	Наименование на ППФ	Преведени суми			
		2000	2001	2002	Общо
011	ППФ "Доверие"	11 592 566,89 лв.	13 627 830,60 лв.	7 436 234,23 лв.	32 656 631,72 лв.
021	ППФ "Съгласие"	4 989 639,02 лв.	6 193 470,42 лв.	4 537 127,89 лв.	15 720 237,33 лв.
031	БППФ	1 928 026,77 лв.	1 991 781,97 лв.	1 112 303,08 лв.	5 032 111,82 лв.
041	ПСКПФ "Родина"	1 002 617,61 лв.	1 039 213,23 лв.	584 729,53 лв.	2 626 560,37 лв.
051	ЗППФ "Алианц - България"	7 818 493,45 лв.	8 808 045,10 лв.	5 673 816,60 лв.	22 300 355,15 лв.
061	"Ай Ен Джи" ППФ	784 550,25 лв.	784 736,58 лв.	478 143,54 лв.	2 047 430,37 лв.
081	ППФ "Нютон - Сила"	801 817,19 лв.	777 145,04 лв.	455 524,87 лв.	2 034 487,10 лв.
091	"Лукойл гарант - България" ППФ	1 869 975,10 лв.	1 895 279,53 лв.	1 161 446,67 лв.	4 926 701,30 лв.
	ОБЩО:	30 787 686,28 лв.	35 117 502,47 лв.	21 439 326,41 лв.	87 344 515,16 лв.

За работещите при условията на първа и втора категория труд, упражнили правото си на пенсиониране по реда на § 4 от ПЗР на КЗОО, натрупаните средства по индивидуалната партида на лицата в професионалния пенсионен фонд се прехвърлят във фонд "Пенсии" на ДОО. Към 20.10.2002 г. прехвърлените средства са в размер на 2 291 446,10 лв. за 4701 лица.

Таблица 3

Брой участници в УПФ към 20.10.2002 г.

Наименование	Брой
УПФ "Доверие"	571 597
УПФ "Съгласие"	182 213
БУПФ	127 343
УСКПФ "Родина"	78 309
ЗУПФ "Алианц България"	290 403
"Ай Ен Джи УПФ"	111 151
УПФ "Нютон Сила"	42 993
"Лукойл гарант- България" УПФ	43 021
Всичко:	1 447 030

Таблица 4

Преведени осигурителни вноски от НОИ към УПФ към 20.10.2002 г.

№	Код на фонд	Наименование на УПФ	Общо за 2002 г.
1	012	УПФ "Доверие"	11 067 422,39 лв.
2	022	УПФ "Съгласие"	3 877 379,94 лв.
3	032	БУПФ	2 542 113,39 лв.
4	042	УСКПФ "Родина"	1 589 766,08 лв.
5	052	ЗУПФ "Алианц - България"	7 128 297,25 лв.
6	062	Ай Ен Джи УПФ	2 848 895,99 лв.
7	082	УПФ "Нютон - Сила"	749 509,72 лв.
8	092	"Лукойл гарант - България" УПФ	1 111 456,95 лв.
		Общо	30 914 841,71 лв

Партньори

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ “ГЛАВНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ТРУДА” И НОИ

инж. Тотю Младенов,
изпълнителен директор
на Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” (ИА “ГИТ”)

Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” към министъра на труда и социалната политика е държавен орган, който извършва инспектиране по труда като:

✓ *Контролира спазването на трудовото законодателство по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и по осъществяване на трудовите правоотношения;*

✓ *Осъществява специализиран контрол по спазването на Закона за насърчаване на заетостта и другите нормативни актове в областта на заетостта и безработицата, в които това изрично е предвидено;*

✓ *Дава сведения и технически съвети на работодателите и работещите по най-ефективните методи за спазване на трудовото законодателство и по прилагането на Закона за насърчаване на заетостта;*

✓ *Уведомява компетентните органи за установени празноти и недостатъци в действащото трудово законодателство и в нормативната уредба на контрола по трудовата заетост.*

ИА “ГИТ” е структурирана в 31 дирекции, от които 28 са териториални.

ИА “ГИТ” осъществява законовите си правомощия самостоятелно или във взаимодействие с други държавни администрации, организации на работниците и служителите и на работодателите и с други неправителствени организации. Дейността на Агенцията е планирана и непланирана. Непланирани дейности се изпълняват в случаите, при които се изисква намесата на инспектори по труда, но не могат да бъдат предвидени предвари-

телно – проверки по жалби, участие в разследване на трудови злоупотреки и др. Основна част от дейността на Агенцията се реализира планирано. Целта е при наличните ресурси на Агенцията да се осигури такава ефективност от инспекционната дейност, която да отговаря най-добре на очакванията на обществото за защита на неговите интереси.

Упражнява десет режима – разрешителни и регистрационни, по които не се събират такси, тъй като изпълняват социалнозащитни функции.

Агенцията подпомага дейността на тристранните съвети по условия на труд на национално, отраслово, браншово и регионално ниво, както и дейността на комитетите/групите по условия на труд в предприятията. Представители на Агенцията участват в работата на Националния съвет за насърчаване на заетостта и в регионалните комисии по заетостта.

Основната роля на контрола по спазване на осигурителното и трудовото законодателство е да бъде установена степента на изпълнение на задълженията, свързани с нормите на действащото право, като открива съществуващи несъответствия и причините, които са довели до това несъответствие. Предотвратяването на нарушенията на законодателството, както и отстраняването на неблагоприятните последици от такива нарушения, изискват подобрена координация, взаимна информираност и сътрудничество между органите и администрациите на изпълнителната власт.

Отчитайки необходимостта от обединяване на усилията при осъществяване на законоустановените правомощия, ИА “ГИТ” и НОИ бяха активни

съучастници в приемането на многостранно споразумение за координация и сътрудничество през ноември 2000 г., преподписано през 2002 г. за петгодишен период. Другите страни, участници в споразумението, са: Министерство на труда и социалната политика, Дирекция Национална служба "Полиция" при МВР и Национална служба по заетостта (от 2002 г. Агенция по заетостта). През почти двугодишния период на това многостранно сътрудничество се постигнаха координирани отношения в дейността на посочените администрации на национално и регионално ниво, като особено се интензифицираха съвместните действия между ИА "ГИТ" и НОИ.

Целта на споразумението се изпълнява от двете администрации, а именно осигуряване прилагането на законодателството за защита интересите на държавата и на работещите/осигурените, което е от тяхната компетентност. Приоритетно действията са насочени към:

- своевременно обмен на информация;
- съвместност на превантивните действия;
- мултиплициране на ефекта от контрола чрез осведомяване на обществеността.

На национално ниво упълномощени представители от двете администрации партнират по въпросите на оперативната организация на координацията и сътрудничеството и участват в изготвянето на годишни планове, отчети и анализи на съвместната дейност.

На регионално ниво повечето от териториалните структури на двете институции инициират срещи с представителите на страните по споразумението за организиране и провеждане на съвместната дейност, уточняване обектите за контрол, както и за обсъждане на резултатите от извършените проверки и тяхното отразяване в медиите. За структурите на ИА "ГИТ" от практическа полза е предоставянето от РУСО на предварителна информация за броя осигурени лица в подлежащите на проверка фирми.

Утвърждават се инспекционните подходи в осъществяване на съвместните проверки, като внезапност на проверките, посещение на фирми с дейности през почивни дни и с полагане на нощен труд, своевременност на уведомяването по компетентност на партньорите при констатиране на нарушения.

Общо за 2001 г. дирекциите "ОИТ" са участвали в 355 проверки с представители на РУСО, които са се оказали практически полезни най-малко поради следните обстоятелства:

✓ в разследване на трудовите злополки все повече се подобрява синхронността в участието на РУСО и Д "ОИТ";

✓ съвместните проверки с представители на РУСО отстраняват възможността да се представят различни документи на ОИТ и РУСО, с което се повишава разкриваемостта на работещите, подлежащи на осигуряване;

✓ разширява се възможността за ползване на по-голяма база данни при извършване на проверките, което допринася за оценяване на реалното състояние на проверяваните дружества и за попълното му аргументиране;

✓ намаляват се случаите на наемане на работа без сключени в писмена форма трудови договори.

Споразумението за съвместна работа с НОИ предостави възможността на структурите на ИА "ГИТ" да повишават своята информираност за обектите на контрол. Посредством интернет връзка и осигурен оторизиран достъп до базите с данни на НОИ инспекторът по труда има възможност от работното си място предварително да направи справка за всеки работодател, подал декларация за дейността си и за осигурените от него лица.

Справките се правят по зададен код БУЛСТАТ и дават следната информация за работодателя: наименование и вид на фирмата, адрес по място на развиване на дейността, име, фамилия, длъжност и ЕГН на управляващото лице, форма на собственост, активност и брой осигурени лица. Интерес представлява справката за всяко осигурено лице от неговия работодател. Тя съдържа информация за името, фамилията, ЕГН, вид на осигуряването, начална и крайна дата на осигуряване.

Като разполага предварително с тази информация, инспекторът по труда при проверка в предприятието ще може да съпостави същата с действително установените факти. Това ще спомогне за увеличаване на разкриваемостта на случаите на незаконна заетост и съответно приемането на мерки (обявяване съществуването на трудово правоотношение, търсене на административно наказателна отговорност, уведомяване на териториалното поделение на НОИ).

За ИА "ГИТ" сътрудничеството и партньорството с НОИ са от стратегически характер, тъй като създават условия за предотвратяване нарушенията на законодателството, както и за отстраняване на неблагоприятните последици от тях, особено след промените в Кодекса на труда, които ще регламентират регистрирането на трудовите договори в НОИ.

Партньори

ПРОЕКТ “ПАЗАР НА ТРУДА” КЪМ ААМР

След четиригодишна работа в областта на реформирането на пенсионната система в България проект “Пенсионна реформа” на Американската агенция за международно развитие (ААМР) постигна успехи в подпомагането на българското правителство за създаването на нормативната рамка на тристълбовата пенсионна система в България. Проектът подпомогна и институционалното изграждане на Държавната агенция за осигурителен надзор (ДАОН). В рамките на проект “Пенсионна реформа” през различни форми на обучение преминаха повече от 1200 специалисти от пенсионната система.

От октомври т.г. проектът е разширен и получи ново наименование – проект “Пазар на труда”. Така всъщност ААМР разширява техническото съдействие в областта на пенсионната реформа и социалното осигуряване, оказвано на правителството на България. Проектът ще продължи да помага за изграждането на институциите, които имат отношение към пенсионното осигуряване, за развитието на пенсионната реформа.

Новият фокус на проекта върху проблемите на пазара на труда се дължи на факта, че динамиката на пазара на труда е неразривно свързана със състоянието на първия стълб на пенсионната система, тъй като пенсиите на сегашните пенсионери се изплащат от осигурителните вноски на работещите в момента.

Изменението в обхвата на дейността на Проекта е насочено към оказване на подкрепа на втория етап от реализацията на реформираната пенсионна система в България. То ще подпомогне разработването на аналитични инструменти за планиране и провеждане на адекватна политика за пенсионното осигуряване, пазара на труда и заетостта. Работата на Проекта ще се състои основно от следните компоненти:

- Оказване на съдействие на правителството на България за подобряване на възможностите за

анализ на провежданата политика посредством икономическо моделиране и прогнозиране, техники за мониторинг и оценка най-вече в сферата на ефективността на пазара на труда и социалното подпомагане;

- Оказване на съдействие за преминаване от ефективен анализ към вземане на решения и тяхното прилагане с помощта на консултантска помощ в сферата на пазара на труда;

- Усъвършенстване на законовите и подзаконовите актове, които регламентират социалното осигуряване;

- Съдействие за усилване на административните, аналитичните и оперативните функции на първи стълб и Националния осигурителен институт (НОИ) и ДАОН;

- Разширяване на дейността, свързана с информиране на обществеността с цел постигане на разбиране и подкрепа за новата многостълбова пенсионна система и повишаване на събираемостта на вноските в системата.

Общата цел на проекта е да осигури консултантска помощ на правителството на България, с което да помогне за намаляването на негативното влияние на прехода за българските граждани. Проект “Пазар на труда” към ААМР ще работи съвместно с правителството на страната, за да подпомогне процеса на изграждане на стабилна, интегрирана и добре управлявана система за социална защита, която започва с висока ефективност на пазара на труда.

Всички тези задачи очертават и в бъдеще необходимостта от онзи дух на сътрудничество между институциите, който отличава пенсионната система от самото начало на изграждането. Този път периметърът на сътрудничеството ще бъде разширен и с институции, които основно работят в областта на трудовите пазари, като например Агенцията по заетостта.

СПОГОДБАТА ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ МЕЖДУ ГЕРМАНИЯ И БЪЛГАРИЯ

Мария Куцарова,
директор на дирекция “Международни спогодби”

От 26 до 31.08.2002 г. делегация, ръководена от управителя на Националния осигурителен институт (НОИ) г-н Йордан Христосков, бе на посещение в Германия за участие в работна среща по прилагане на Спогодбата между Република България и Федерална република Германия за социална сигурност.

В рамките на визитата се проведе среща между представителите на НОИ и на Федералния осигурителен институт за служители – Берлин, на която двете страни се запознаха с промените в пенсионното законодателство, настъпили след 1999 г. С оглед оптимизиране на по-нататъшната съвместна работа по прилагане на Спогодбата между Република България и Федерална република Германия за социална сигурност, в сила от 17.12.1997 г., управителят на НОИ г-н Христосков и управителят на Федералния осигурителен институт за служители г-н Михаелис подписаха Споразумение за посещение и процедура при служебна командировка за обмяна на служители между двете осигурителни институции. В него се регламентира двустранната специализация на служители между институциите през 2002 г. за период от една седмица.

Работната среща по прилагане на Спогодбата продължи в гр. Хале с участието на представители на Осигурителния институт на провинция Саксония-Анхалт, Федералния осигурителен институт за служители, Федералния осигурителен институт за миньорите, Моряшката осигурителна каса и на Осигурителния институт към железниците. В работната среща участваха и представители на Главното сдружение на търговските браншови съюзи и на Германските пощи АД. Разговорите протекоха по установен дневен ред от 39 точки.

Предоставена беше информация за промените в социалното осигуряване в Германия след 1999 г.

Извършена е реформа в областта на пенсиите за инвалидност. Действащата система на пенсиите поради намалена трудоспособност също се променя. Въведена е единна и степенувана система, като пенсията за намалена трудоспособност е с две степени, като при отпускането ѝ ще се отчита трудоспособността на лицето за определен период от време. Пълна пенсия за намалена трудоспособност лицето ще получава, ако може да работи само под 3 часа дневно. В случай, че степента на намалена трудоспособност му позволява да работи повече от 3 часа до 6 часа дневно, ще му бъде отпусната частична пенсия за намалена трудоспособност. Ако лицето може да работи 6 часа и повече от 6 часа, то няма право на пенсия. Тази реформа не се отнася за вече отпуснатите пенсии, а се прилага за лицата, подали молба след 1 януари 2001 г. Предвидено е и лицата, упражняващи свободна професия, също да имат право на пенсия за намалена трудоспособност. Следва да се има предвид, че пенсията ще се отпуска като временна и само ако намалението на трудоспособността не може да бъде отстранено и лицето получава пенсия в продължение на 9 години, тя се трансформира в пожизнена пенсия за намалена трудоспособност.

По повод възникнали въпроси относно системата на установяване на степента на намалена трудоспособност на лицето бе изяснено, че в Германия няма централизиран орган, който осъществява преценката. Лицето може да се явява на преглед при всеки лекар, който е оправомощен да извършва оценка на трудоспособността. Медицинският доклад се представя на носителя на осигуряването, който преценява правото на пенсия.

Предоставена бе и информация, че е променена формулата за осъвременяване на пенсиите. В бъдеще пенсиите ще следват в модифицирана форма развитието на брутните възнаградения. От

2002 г. са предвидени данъчни облекчения, с които ще се стимулира доброволното пенсионно осигуряване. Необходимо е да са налице определени единадесет предпоставки. Например договорите, сключвани между лицата и пенсионните фондове, трябва да съдържат гаранции за пожизнено плащане, осигурителните вноски трябва да бъдат гарантирани по специален ред, както и други, след изпълнението на които ще се прилагат облекчените мерки.

Федералният осигурителен институт за миньорите информира, че от 1 август 2001 г. е приет закон, с който се регламентира съжителството между лица от един и същ пол. Този закон не оказва влияние върху германското задължително пенсионно осигуряване и лицата нямат право на наследствена пенсия след смъртта на партньора си.

Българската делегация запозна домакините със законодателните промени в България. Участниците в работната среща бяха информирани за организационната структура на НОИ и с разпределението на функциите в дирекция "Международни спогодби".

Дискутирани бяха въпроси относно случаи, при които продължава прилагането на правните разпоредби на Спогодбата между правителството на Народна република България и правителството на Германската демократична република за сътрудничество в областта на социалната политика от 20.02.1958 г. Германският компетентен орган уведоми, че когато е подадена молба при действието на Спогодбата между Република България и Федерална република Германия за социална сигурност от 17.12.1997 г., но лицето е навършило изискуемата възраст и има необходимия осигурителен стаж в период, когато се е прилагала Спогодбата от 1958 г., пенсията ще му се отпусне от датата на придобиване на правото, но ще се изплаща при спазване на германските правни разпоредби за давност.

Българската делегация предостави данни за зачитането на стажа при полагане на грижи за болен член на семейството, за възрастта, на която настъпва пълнолетието на лицата в България, за предпоставките за придобиване право на пенсия и увеличението на възрастта за пенсиониране през следващите години и прекратяването на осигуряването на лицето, като задължителна предпоставка за отпускане на пенсията за осигурителен стаж и възраст. Засегнати бяха теми, свързани със спецификите на задължителното здравно осигуряване в България. Дискутиран беше въпросът в бъдеще да

се разшири материалният обхват на Спогодбата от 17.12.1997 г. и да се включи здравното осигуряване.

Постигната беше договореност в случаите, когато лицето иска потвърждаване на допълнителен трудов стаж, положен на територията на България, германските институции да посочват винаги датата на подаване на молбата. Тема на разговорите бе изплащането на пенсиите чрез изплащателните списъци, които си разменят двете страни.

Проведени бяха и разговори с представителя на Главното сдружение на търговските браншови съюзи във връзка с предстоящите преговори по изготвяне на Административно споразумение за трудовите злополуки.

През октомври 2002 г. в София са проведени преговори по проекта за административно споразумение. Двете компетентни институции, съгласно разпоредбата на чл. 7 от Спогодбата от 1958 г. в редакцията ѝ от 07.02.1973 г., извършиха разчитане на изплатените пенсии за трудова злополука и професионална болест.

На работната среща беше направен разчет за извършените плащания между НОИ и Осигурителния институт на провинция Саксония-Анхалт, Федералния осигурителен институт за служители, Федералния осигурителен институт за миньорите, Осигурителния институт към железниците.

Обсъден беше въпросът, поставен от българската делегация, за тълкуване на разпоредбата на чл. 3, т. 5 от Спогодбата от 17.12.1997 г., която определя персоналният обхват на Спогодбата. Категорично беше изяснено, че гражданите на друга държава освен договарящите се страни, ако не принадлежат към косвено обхванатите лица, когато имат осигурителен стаж на територията на една от двете страни, имат право на пенсия. Изплащането на пенсията на тези лица на територията на държавата, където пребивават, ще зависи от това дали съгласно вътрешното законодателство това е допустимо.

Управителят на НОИ г-н Йордан Христосков посети Социалния съд – компетентната юрисдикция, разглеждаща жалбите на лицата по въпроси, свързани с пенсиите им. Председателят на съда представи процедурата по обжалване и спецификата на работа, като наред с това бяха обсъдени и други теми, представляващи интерес за българската страна.

75 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА МЕЖДУНАРОДНАТА АСОЦИАЦИЯ ПО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Теодора Нончева,
директор на дирекция “Международна дейност”

От създаването си преди 75 години Международната асоциация по социално осигуряване (МАСО) непрекъснато се разширява. В настоящия момент в нея членуват 382 организации от 148 страни. МАСО постига все по-голям напредък и дава принос за развитието на социалната справедливост и за сближаването на социалноосигурителните схеми в съвременния свят.

МАСО приема като равноправни всички страни – развиващите се, страните в преход и развитите държави. Именно това разнообразие представлява крайъгълният камък на нейната легитимност. Посредством своите конференции, наблюдения, изследователска дейност и курсове за обучение МАСО подпомага усилията на своите членове.

През последните години МАСО участва в обсъждането на предизвикателствата и бъдещето пред социалното осигуряване, тъй като то до голяма степен определя цялостния модел на обществото в отделните държави. По този начин асоциацията става важен партньор в дебатите с МОТ, ООН и световните търговски организации.

РАННИТЕ ГОДИНИ: CIMAS 1927-1939

През 1927 г. Международната организация на труда приема две конвенции за здравно осигуряване. Албърт Томас, първият генерален директор на МОТ, се нуждае от широка подкрепа за ратификацията им и приветства предложението на водещите фигури в областта на здравното осигуряване за създаване на международна организация, чиято цел да бъде развитието и утвърждаването на здравното осигуряване във всички страни.

Вследствие на това, на 4 октомври 1927 г. в Брюксел е създадена **Международната конферен-**

**ция на националните съюзи на взаимопомога-
телните дружества и здравноосигурителните
фондове.** На Учредителното събрание присъстват делегати от 17 организации, представляващи около 20 милиона осигурени лица от Австрия, Белгия, Чехословакия, Франция, Германия, Люксембург, Полша, Швейцария и Обединеното кралство. Председател бе Артър Жонио (Белгия), който остава лидер на Конференцията до Втората световна война. Целта на Конференцията е да координира международно сътрудничество и да подпомогне усилията за защита, развитие и подобряване на социалното и здравното осигуряване.

Организацията на Конференцията включва Общо събрание на делегатите, Международен комитет и Секретариат, които са създадени в Женева. Първите секретари са Адриен Тиксие (Франция) и Освалд Щейн (Чехословакия), които отговарят за Секретариата след 1932 г. Те получават логистична помощ от Отдела за социално осигуряване към МОТ.

След началото на Втората световна война Конференцията продължава да се ръководи от социално-демократични принципи. Когато през 1935 г. европейските диктатури се опитват да създадат конкурентна социалноосигурителна асоциация, тяхната инициатива се проваля.

Постепенно целите на Конференцията се разширяват, като включват осигуряване при старост, инвалидност и смърт, съгласно новата Конституция, приета на седмото Общо събрание в Прага през 1936 г. Позовавайки се на голямата икономическа депресия от края на 20-те години и необходимостта от разрастване на социалното осигуряване, президентът на Конференцията Леон Хелер (Франция) заявява, че “поддържането на

индустриална цивилизация вече е немислимо без широка колективна организация, която да защитава работниците и техните семейства от лишение.” Той потвърждава “необходимостта от системни действия на двете нива – превенция и компенсация.” Съответно наименованието на Конференцията се променя на **Международна конференция за социално осигуряване**, познато като **SIMAS** от инициалите на френски език.

Националният фонд за социално осигуряване на Перу е първата неевропейска институция, която се присъединява към **SIMAS** през 1938 г., отваряйки нова страница в историята на международното сътрудничество между администрациите за социално осигуряване. Преговорите за присъединяването на Борда за социално осигуряване на Съединените щати са прекъснати от Втората световна война.

УЧРЕДЯВАНЕ НА МАСО ПРЕЗ 1947 г.

През 1941 г. британското правителство създава Комитет под ръководството на Уилям Беверидж, който има за цел да направи препоръки за развитието на социалното осигуряване. На 14 август Франклин Рузвелт и Уинстън Чърчил излизат със съвместна декларация “За по-добро бъдеще на света”. В пети параграф е включено социалното осигуряване, наред с подобрени стандарти на труд и икономическото развитие, като обща цел на всички нации. Докладът “Беверидж” способства за проектирането на препоръките относно сигурността на дохода и медицинското обслужване на МОТ, приети на историческото заседание на Конференцията във Филаделфия през 1944 г. Освен това е приета резолюция за “Международно административно сътрудничество за насърчаване на социалното осигуряване”, което на практика създава дългосрочна програма за действие на **SIMAS**.

Ратифицирана е и нова Конституция на организацията. Най-съществените промени в нея са:

- Новото име Международна асоциация за социално осигуряване;
- Разширяване на функциите на организацията от подпомагане на самоуправлението на частните фондове – водещ принцип в годините на **SIMAS**, към подкрепа на държавно- административни схеми;
- Присъединяване на държавни служби, наред с автономните осигурителни фондове и взаимоспомагателни дружества, с което структурата на

МАСО става уникална за международните организации.

РАЗВИТИЕ, ЦЕЛЯЩО УНИВЕРСАЛНОСТ

Под ръководството на президентите Ренато Морели (Италия), Рейнолд Мелас (Австрия) и Жером Дежарден (Белгия) и генералните секретари Рудолф Аладар Метал (Австрия) и Лео Уилдман (Австрия) трите десетилетия след Втората световна война преминават под знака на увеличаване на членската маса – от 39 приети членове и 21 представени страни през 1947 г. на 246 приети членове и 104 представени страни през 1977 г. Растежът се ускорява особено след въвеждането на нова категория през 1955 г. – асоциирано членство за институции, желаещи да участват в дейностите на МАСО, но не отговарящи на учредителните изисквания за приемане на членове. МАСО укрепва значително след 1951 г., когато е подновено членството на институциите от ФРГ – пионер в социалното осигуряване. През 1953 г. се включват организации от Великобритания, реализиращи плана “Беверидж”. СССР и САЩ се присъединяват през 1958 г.

Първият регион извън Европа, който се присъедини към МАСО, е Латинска Америка. От пет през 1947 г. броят на представените латиноамерикански страни се увеличи на 18 през 1957 г. Създаването на социалноосигурителни схеми в Азия започва около десет години след края на войната, а когато страните от Африка започват да постигат своята независимост, те също се ориентират към масово членство в МАСО.

ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Конституцията от 1947 г. предвижда създаването на постоянни комитети, които да провеждат специфичните дейности за развитието на отделните браншове на социалното осигуряване: това е най-значимото условие за развитието на МАСО и метода на работата му през следващите 20 години. Първите от тях са Постояният комитет за медицински грижи и здравно осигуряване и Постоянният комитет за взаимоспомагателните дружества. През следващите години бяха създадени още осем постоянни технически комитета, в т.ч. за семейните добавки, обезщетенията за безработица, превенцията на професионални рискове, обезщетенията при трудовите злополуки, осигуровката за прослужено време и старост, инвалидност и

наследници, актьорските и статистическите въпроси, организационни и правни аспекти на социалното осигуряване. Освен това, в началото на 70-те години бяха лансирани дейности в областта на информационните технологии.

През 1958 г. Бюрото на МАСО инициира развитието на регионални дейности, тъй като опитът показва, че условията за поощряване на социалното осигуряване в различните райони могат да варират значително.

Америка става домакин на първата Генерална асамблея извън Европа, която се провежда в Мексико сити през 1955 г. и първа започва да развива свои инициативи в рамките на МАСО. През 1968 г. е открито регионално бюро в Буенос Айрес.

Първата **африканска** регионална конференция е организирана в Тунис през 1962 г., на която присъстват делегати от 17 африкански страни. В последствие страните се разделят въз основа на лингвистичните граници, така че обменът на опит да бъде адекватен.

XIV Генерална асамблея в Истанбул през 1961 г. е първата за **Азия**. След срещата на азиатските делегати се организира регионална конференция в Токио. През 1968 г. е сформиран регионален офис в Ню Делхи, преместен в Манила през 1966 г.

Първото европейско регионално събитие е срещата по социално осигуряване в областта на земеделието, състояла се в Будапеща през 1970 г. През 1976 г. е създаден нов пост за служител в главната квартира, който да наблюдава европейските регионални дейности. Впоследствие през 1995 г. в Париж е открито официално регионално бюро за Европа.

КОНСОЛИДАЦИЯ (1975–1990)

През тези години се постига значителен напредък в развитието на регионалните и изследователските дейности и се издават поредица публикации в областта на социалното осигуряване. Изследователската функция на организацията е включена като текст от Конституцията на МАСО. Това става на XXI Генерална асамблея (Женева, 1983 г.), въпреки че тази функция се изпълнява още от началото на 1970 г. под контрола на Консултативния комитет по изследвания в социалното осигуряване.

НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ (1990–2002)

В края на 90-те години се налага необходимостта МАСО да отговори на световния дебат

относно бъдещето на социалното осигуряване, като поощрява балансиран и информиран диалог между политиците и като участва активно в международните събития, където се обсъждат проблеми на социалното осигуряване.

Този период на развитие на организацията, протичащ под ръководството на Генералния секретар на МАСО – Далмер Хоскинс (САЩ), е свързан с възприемането на нови комуникационни техники, отнасящи се до членовете на МАСО и света като цяло. Положителен пример е създаването на **електронната страница на МАСО**: www.issa.int, която осигурява постоянно осъвременена информация за дейностите на Асоциацията на четирите работни езика (английски, френски, немски и испански). Друго значимо събитие е модернизацията на международните бази данни, които съдържат библиографска информация по всички аспекти на социалното осигуряване. Тези бази данни, познати под съкращението **SSW**, са трансформирани в служба за електронно разпространение. Първата интернет версия www.issa.int/ssw се появява през 1998 г. и се разпространява на CD-ROM.

С поправката на Конституцията от XXVI Генерална асамблея (Марекеш, 1998 г.) се актуализира управленската структура на организацията и се дефинира нова роля на трите законоустановени органа: Генералната асамблея – като учредителен орган, Съветът като електорална камара и Бюрото – като управителен орган, в който на ротационен принцип участват изтъкнати представители на организациите членки. Освен това съставът на Бюрото е модифициран, за да се осигури по-безпристрастна географска представителност и по-гъвкави условия за участие. В новия си състав Бюрото дава мандат на профилирани технически комисии, които заменяха действащите преди постоянни комитети по видове осигурителни рискове. Така този орган носи основната отговорност за съдържанието на дейността на Асоциацията.

През 1999 г. в Рим МАСО лансира т.нар. “Инициатива за по-голяма сигурност в социалното осигуряване”, ориентирана към универсален обхват и адекватна защита на осигурените лица.

Бившият президент Карл Густав Шерман (Швеция) подчертава ключовото значение на тази инициатива: “Социалното осигуряване допринася за функционирането на пазарните икономики, за просперитета на народите и социалната кохезия. Това ще остане неговата основната роля в бъдеще. Инициативата на МАСО помага да разберем как това може да се

осъществява и така МАСО остава в центъра на световния дебат. Националните и международните експерти се срещнаха в различни части на света, за да дискутират, слушат и се учат едни от други. Очерта се широк консенсус относно необходимостта за балансиране на социалните цели и макроикономическите изисквания. Първата стъпка бе големият успех. Поздравявам лидерството на МАСО в осъществяването на по-нататъшната работа. Тези усилия ще бъдат от най-голямо значение за бъдещето на социалното осигуряване в целия свят.”

Неоспорим факт е, че МАСО успява в своите усилия да докаже жизненоважното значение на социалното осигуряване за съвременното общество. За 75 години от малко ядро на представители на здравноосигурителни фондове от девет европейски страни МАСО става значим и уважаван партньор на световната сцена на международното сътрудничество, като представлява милиони осигурени лица от всеки бранш на социалноосигурителната защита.

По материали на МАСО

Спогодби

Преговори между представители на осигурителните институти на Република България и Република Кипър във връзка с проекта на Спогодбата за социално осигуряване между двете страни бяха проведени през юли т.г. в Никозия, Кипър. В началото на преговорите двете делегации се информираха относно промените в областта на социалното осигуряване, извършени от ноември 2001 до

юли 2002 г. Бе констатирано, че реформите в законодателствата не влияят върху проекта на спогодбата и целят хармонизирането на нормативната уредба на държавите с постиженията на правото на Европейския съюз в областта на общественото осигуряване.

Делегациите постигнаха окончателно споразумение по текста на проекта на спогодбата. Бяха обсъдени подробно и някои разпоредби от нея, за

които не беше постигната договореност по време на преговорите, проведени през ноември 2001 г. в София. Освен проекта на Спогодбата за социално осигуряване, бе обсъдена и структурата на Административното споразумение за прилагането ѝ.

Двете делегации изразиха единодушно мнение, че е от полза и за двете страни спогодбата да бъде подписана през 2002 г.

РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ “СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ” – ВРАЦА

Мишо Вълков, директор на РУСО – Враца

Районно управление “Социално осигуряване” – Враца, е поделение на НОИ, което обслужва населението на област Враца.

Целта на служителите в РУСО – Враца, е да гарантират на клиентите обезпечаването на осигурителните плащания, както и спазването на осигурителното законодателство в областта. Чрез многобройните контакти с други институции и разясняването на необходимите процедури нарасна доверието на клиентите нараства. За кратко време РУСО – Враца, се превърна в една от водещите институции в областта. Броят на жалбите и оплакванията на граждани, свързани с пенсиите, с ревизионните документи, удостоверяващи нарушенията и със обслужването са минимални.

Ръководството на РУСО – Враца, полага много усилия за общи действия с други държавни обществени институции за оказване на съдействие и обмен на информация с цел намаляване на бюрократичните процедури и коректност в дейността ни. Провеждат се срещи с клиентите на институциите и техните организации, откъдето се получава информация за проблемите им – срещи със Съюза на пенсионерите по общини, Съюза на инвалидите, Сдружението на търговците и др.

В структурата на РУСО – Враца, са обособени три отдела: “Финансово-счетоводна дейност”, “Пенсии”, “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” и два сектора “Човешки ресурси и управление на собствеността” и “Информационни системи”.

В секторите работата е организирана екипно. Съответните екипи имат определени ангажименти и конкретни цели и задачи извън общите за сектора, които трябва да бъдат решени. Разкрити са филиали на РУСО – Враца, в градовете Козлодуй, Мездра, Бяла Слатина и изнесено работно място в Оряхово.

Дейността на отдел “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” в РУСО – Враца, е

свързана с:

- осъществяване на контролно-ревизионна дейност по приходите и разходите по ДОО, приходите на здравното осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
- Административно-наказателната дейност;
- Регистриране на осигурителите и самоосигуряващите се лица;
- Събиране на осигурителни вноски;
- Разследване на трудови злоупотреки и професионални заболявания;
- Контрол върху експертната на работоспособността.

В отдел “ОВКО” работят 33 човека, от които 22 финансови ревизора. В сектор “РОД по ДОО” са заети 8 човека, двама души разследват трудовите злоупотреки и професионалните заболявания и 1 човек осъществява контрола върху експертната на работоспособността.

Всички служители са с висока квалификация и опит и получават подкрепата на ръководството за по-добро справяне със задълженията си.

Към 31.12.2001 г. в РУСО – Враца, са регистрирани 14 173 осигурители, от които 11 296 еднолични търговци, 1216 юридически лица, 112 юридически лица с нестопанска цел, 191 кооперации и други осигурители. За периода от януари 2002 г. към момента броят на осигурителите е нарастнал с 901.

Навреме са уведомени с писма всички земеделски стопани за извършване на пререгистрация на основание Наредба №3 от 29.01.1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители.

Осигурителите се уведомяват от РУСО – Враца, за промените в КЗОО с писма, чрез медиите и информационни табла. Всеки ден в управлението има дежурен финансов ревизор.

От началото на 2002 г. са връчени 910 задължителни предписания в тези осигурители, които не

спазват Инструкция №1 на управителя на НОИ за събиране на данни от осигурените лица. Повече от половината от тези осигурители изпълниха предписанията и коригираха данните. С писма, изпратени до осигурителите, те се приканват периодично да се осведомяват в РУСО – Враца, относно съответствието между подадените от тях данни и внесените осигурителни вноски.

През 2001 г. от финансовите ревизори са извършени 848 ревизии с начет на обща сума 4 197 528,08 лв., в т.ч. :

- ДОО – 2 975 206,29 лв.;
- НЗОК – 563 478,09 лв.;
- Фонд “ПКБ” – 411 281,93 лв.;
- ДЗПО – 247 561,77 лв.

Съвместно с дирекция “Областна инспекция на труда” през 2001 г. са направени 16 ревизии, но само в два от осигурителите ревизиите приключиха с ревизионен акт. Причините за такъв резултат е сключване на трудови договори с наетите лица от осигурителите е с дата след датата на връчване на предписанията от ”ОИТ” и липса на счетоводни документи, от които да е видно, че е извършвано заплащане.

За първото полугодие на 2002 г. са съставени 398 ревизии, от които 311 акта за начет на обща стойност 2 291 728,13 лв., в т.ч. :

- ДОО – 1 883 765,06 лв.;
- НЗОК – 311 546,75 лв.;
- ДЗПО Пр. – 93 649,63 лв.;
- ДЗПО Ун. – 2766,69 лв.

Най-голям дял от установените начети по приходите и разходите на ДОО имат задълженията от невнесените осигурителни вноски.

През 2001 г. с издадени 82 наказателни постановления, а само за първото полугодие на 2002 г. – 152.

Общият размер на задълженията към осигурителните фондове по влезли в сила разпореждания на н-к “ОВКО” към 30.06.2002 г. е 11 154 235,45 лв.

Най-големите длъжници са :

ЧЛК “Веслец” ЕАД, в несъстоятелност – 1 458 496 лв. или 13,1% от общите задължения;

“Химко” АД – Враца – 1 098 941 лв. или 9,8% от общите задължения;

“Техарт” ЕАД – Мизия, в несъстоятелност – 619 350 лв. или 5,6% от общите задължения.

Задължението само на тези три длъжника са 1/3 част от общите задължения.

Делът на длъжниците към Министерството на промишлеността с влезли в сила разпореждания е 44,1%, а на длъжниците към Министерството на

земеделието е 17,8%.

По банкови сметки през 2001 г. са наложени 337 запора, като събраните суми са в размер 120 933,93 лв. За първото полугодие на 2002 г. по банкови сметки са наложени 88 запора, а събраните суми са в размер 24351 лв.

Причината за малкия размер на събраните суми от запори е в това, че осигурителите често прибегват към заплащания в брой.

Принудително събиране на задълженията към ДОО чрез АДВ се извършва по 86 преписки през 2001 г., а за първото полугодие на 2002 г. в АДВ са изпратени 118 преписки. Общата сума на задълженията по преписките, изпратени в АДВ, е 5 042 289,86 лв., събраните суми чрез АДВ са в размер 335 693 лв.

Към 30.06.2002 г. от 17 разсрочени задължения с общ размер на дълга 1 919 525 лв. в пет осигурители се изпълняват приетите погасителни планове, 6 длъжника изцяло погасиха задължението си, а в останалите е прекъснато действието на плана поради неизпълнение на условията. Към 30.06.2002 г. събраните суми по този ред са в размер 1 817 101 лв. Разсрочване на задълженията е добър начин за погасяване на задълженията на длъжниците.

С цел повишаване на събираемостта на осигурителните вноски и повишаване на контрола в 11 осигурители със задължение над 100 000 лв. се извършват ежемесечни, а в 4 осигурители със задължение от 50 000 лв. до 100 000 лв. – тримесечни ревизии.

Освен пряката дейност към 30.06.2002 г. финансовите ревизори в РУСО – Враца, извършиха проверки и съставиха 583 констативни протокола за съответствие между подадените данни в Персоналния регистър и данните в издадените УП-2. Осигурителите, които са посочили по-голям доход в УП-2 и във връзка с това е отпусната пенсия в го-голям размер, са уведомени за нанесената щета на ДОО. Те погасяват тези задължения. Към 30.06.2002 г. от тези осигурители са събрани 6970 лв.

През 2001 г. от финансовите ревизори са направени 455 проверки по молби на осигурители за възстановяване на надвнесени осигурителни вноски или прехвърляне на осигурителни вноски от параграф в параграф и от сметка в сметка. За първото полугодие на 2002 г. са обработени над 200 молби.

Проверени са 552 осигурители във връзка с издаването на удостоверения за участие в търг или за получаване на кредит.

Главният експерт по експертиза на работоспособността в РУСО – Враца, за 2001 г. е направил

65 проверки в лечебните заведения, проверил е 6540 решения на ТЕЛК и 168 решения на РЕЛКК. Обжалвани са общо 45 решения и 56 болнични листа, отменени са 46 болнични листа. Организиран са и са проведени две срещи с цел обучение на здравните кадри.

Към 31.12.2001 г. в РУСО – Враца, са регистрирани 240 лечебни заведения, а към 30.06.2002 г. общият им брой е 262. В тези лечебни заведения са издадени 11 000 нови болнични бланки. Води се регистър на лечебните заведения.

По програмата за профилактика и рехабилитация през 2001 г. са издадени 582, а за първото полугодие – 211 удостоверения за осигурени лица, които са ползвали услугите.

За първото полугодие в РУСО – Враца, са постъпили 51 декларации за трудови злоупотреби. Заедно с органите на дирекция “Областна инспекция по труда” са извършени 3 разследвания на тежки трудови злоупотреби. Направени са 30 проучвания във връзка с постъпилите бързи известия за професионални заболявания.

В отдел “Пенсии” има два сектора: “Отпускане на пенсии” и “Изплащане на пенсии”. В сектор

“Отпускане на пенсии” работят 9 контролора и 18 инспектора, а в сектор “Изплащане на пенсии” – 4 контролора и 10 инспектора.

През 2001 г. са постъпили и обработени 17 487 заявления за отпускане и изменение на пенсии. Постановени са 1059 разпореждания без молби (служебни). По жалби на заинтересовани лица през 2001 г. са постановени 146 решения на директора на ТП на НОИ – Враца, с които са оставени в сила или са изменени разпореждания на н-к отдел “Пенсии”.

До 30.06.2002 г. са постъпили 6284 заявления за отпускане и изменение на пенсии. За същия период има постановени административни актове на административния орган (служебно) – 775 разпореждания. Обжалвани разпореждания и постановени решения на директора за 2002 г. до 30.06.2002 г. – 43 разпореждания.

Отдел “Пенсии” обслужва 72 049 пенсионера, които получават 73 738 бр. пенсии. Размерът на изплатените пенсии за 2001 г. е 82 904 705,00 лв. а към септември 2002 г. – 62 204 537,89 лв. За редовното изплащане на пенсиите РУСО – Враца, обслужва 107 пощенски станции и 15 банкови клона.

УПРАЖНЯВАНЕ ПРАВОТО НА ПРИХВАЩАНЕ ПО КЗОО И ДПК

Маргарита Чечова,
началник-отдел “Събиране на вземанията и процесуално представителство”, Главна дирекция “Правна”

Извършване на прихващане на надвнесени или подлежащи на възстановяване суми от публични вземания от НОИ с дължими такива към фондовете на държавното обществено осигуряване

□ Правна възможност

Прихващането на насрещно дължими суми като способ за доброволно уреждане на правоотношенията между страните в случаите, когато се касае за дължими суми към и от фондовете на държавното обществено осигуряване, бе предвиден в чл. 20 от отменения Закон за данъчното производство. За всички видове вземания, посочени в Закона за събиране на държавните вземания (частично отменен), бе допустимо извършване на такъв вид прихващане.

Правомощие да извършват прихващане обаче бе дадено единствено на данъчните контролни органи и поради това механизмът (самата процедура) бе практически неосъществим, когато насрещно дължимите задължения са осигурителни вноски.

С влизането в сила на Данъчния процесуален кодекс и Кодекса за задължително обществено осигуряване (КЗОО), считано от 01.01.2000 г., този вид прихващане бе уредено по различен начин, а именно:

Органът, компетентен да установи публичните задължения (вноските към фондовете на държавното обществено осигуряване са публични вземания), извършва прихващане по реда на ДПК, когато са налице основанията за това – то се погасява с насрещно изискуемо вземане на длъжника за надвнесени или подлежащи на възстановяване суми от публични вземания и по актове, издадени от същия орган (чл. 156, ал. 1 от ДПК).

Изискуемо е това вземане към НОИ, което е установено в акт на контролен орган на НОИ и което е изрично поискано в срока по чл. 115, ал. 4 от КЗОО. Цитираните по-горе нормативни разпоредби във всички случаи следва да се прилагат кумулативно, тъй като чл. 115, ал. 4 от КЗОО е специална спрямо общата разпоредба на чл. 156, ал. 1 от ДПК – НОИ няма право да връща получени без правно основание или в по-голям размер суми, ако те не са изрично поискани. Тази специфична особеност на правоотношенията е обусловена от характера на самите задължения – те са публичноправни и спрямо тях не се прилагат правилата на общото гражданско законодателство.

Във всички случаи искането за връщане на надвнесени суми следва да е обвързано с изрично искане за прихващане.

Липсва нормативно задължение обаче за контролния орган във всеки установен подобен случай да извършва прихващане. Съгласно чл. 112, ал. 2 от ДПК прихващане или връщане на суми може да се извърши по инициатива на компетентния орган или по писмено искане на длъжника. Възможни са и случаи, когато дори и да са налице условия за прихващане, но нито една от страните не е упражнила своето право и в правния мир ще съществуват едновременно две административни производства – това по обжалване на разпореждането по ревизионен акт и решението по него, както и производство по обжалване на издаден акт по чл. 117, ал. 1, т. 2, б. ”д” от КЗОО.

Налице е колизия между разпоредби на двата кодекса – дори и да реши да упражни правото си да извърши прихващане по чл. 156, ал. 1 от ДПК, компетентният орган е обвързан с наличието на изрично писмено искане от другата страна за връщане и прихващане.

При наличие на такова искане прихващане може да се извършва дори и ако е започнало производство по принудително събиране (чл. 185, ал. 8, 9, 10 от ДПК).

□ **Особености**

➤ В КЗОО не е предвидено връщането на надвнесените суми от страна на НОИ да става ведно със законната лихва.

В ДПК изрично е предвидено, че недължимо внесените и събрани суми се връщат със законната лихва за изтеклия период, когато внасянето или събирането е извършено въз основа на акт на компетентния орган (чл. 112, ал. 5). Във всички случаи обаче установяването на надвнасянето става с акт на компетентния орган. Този режим е по-неблагоприятен за НОИ и поради това се прилагат специалните разпоредби на КЗОО – законна лихва не се начислява върху сумите, които подлежат на връщане.

➤ Прихващане се извършва между длъжимата от осигурителя сума и начислената върху нея лихва до датата на връчване на ревизионния акт – за целия проверяван период със сумата, дължима от НОИ – без лихва.

➤ Прихващане може да се осъществява само между суми, предствалващи надвнесени и невнесени осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, съответно здравноосигурителни вноски.

➤ Спорен е въпросът дали прихващане може да се прави само с тези вноски, които са дължими от осигурителя или и с тези, които се внасят от осигурителя, но са за сметка на самите лица, тъй като принципът на прихващането е, че то се извършва между едни и същи страни – НОИ и осигурителя.

Налице е отново несъответствие между ДПК и КЗОО. В ДПК прихващане се извършва с изискуемо вземане на длъжника, което се установява с акт на компетентния орган. Контролните органи на НОИ по реда на КЗОО извършват ревизии само на осигурителите (респективно – самоосигуряващите се лица). Не е съобразено обстоятелството, че осигурените лица поемат част от осигурителната вноска.

В подобни хипотези, ако се извърши прихващане, без да се отчита принципът, че задължението за внасяне на вноски е в определено съотношение, осигурените лица могат да защитят правата си – спрямо осигурителя по общия гражданскоправен ред.

Повече информация за социалното осигуряване и пенсионната реформа можете да получите от страниците в Интернет на:

Национален осигурителен институт

www.nssi.bg

Министерство на труда и социалната политика

www.mlsp.government.bg

Държавна агенция за осигурителен надзор

www.daon.government.bg

*Проект “Пазар на труда”
към Американската агенция за
международно развитие*

www.pension.bg

Редакцияната колегия очаква от читателите на Бюлетина на НОИ мнения и предложения за материали на адреса на редакцията:

*1303 София, бул. “Ал. Стамболийски” № 62-64
Тел: 02 926 1010; 02 926 1021*

Бюлетинът се разпространява безплатно.